

Sectorbeschrijving

Groente- en fruitverwerkende industrie

“Bedrijf stemt elektriciteitsvraag af op aanbod van zon- en windenergie, en verdient daaraan.”

MJA-SPIDeR

Achtergrond

Door de sterk toenemende elektriciteitsproductie uit wind en zon neemt de behoefte aan flexibiliteit in het elektriciteitsstelsel eveneens toe. Hier wordt momenteel nog in voorzien door meer flexibele opwek (gas/kolen), op de lange termijn zal opslag van elektriciteit hier een bijdrage kunnen leveren (batterijen in woningen en voertuigen), maar een deel van deze flexibiliteit zal door de gebruikers zelf moeten worden opgebracht: elektriciteit gebruiken wanneer het beschikbaar is. Bedrijven met de mogelijkheid producten of energie te bufferen (waterbeheer, vriezen/koelen, vermalen, verwarmen, etc.) hebben goede kansen om op deze ontwikkeling in te spelen. Uiteraard heeft dit naast maatschappelijke voordelen ook financiële voordelen (lagere elektriciteitskosten).

Vanuit het Doorbraakproject Energie & ICT en de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) wordt deze ontwikkeling gestimuleerd en is een verkenning uitgevoerd onder meerdere industriebranches naar kansen voor flexibiliteit. Deze sectorbeschrijving is een resultaat hiervan.

Branchebeschrijving

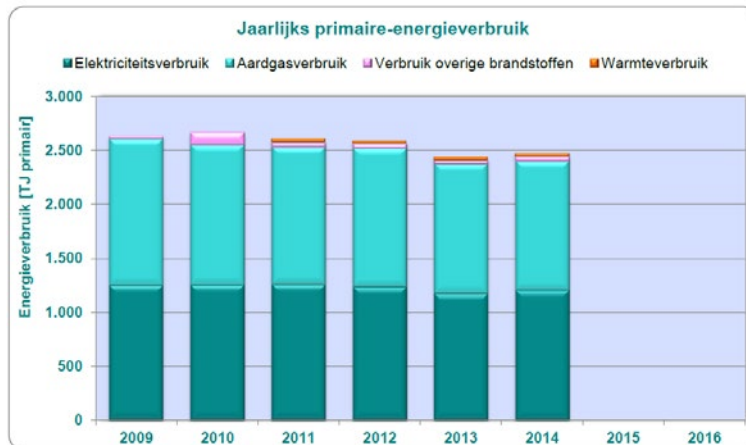
Het merendeel van de bedrijven in de groente- en fruitverwerkende industrie is aangesloten bij de VIGEF (Vereniging van de Nederlandse Groente- en Fruitverwerkende Industrie). De producenten van de bij de VIGEF aangesloten ondernemingen zijn goed voor meer dan 20% van de Nederlandse consumptie van groenten en fruit. De VIGEF en haar leden vertegenwoordigen een bedrijfstak met ruim 50 ondernemingen en bieden werkgelegenheid aan ruim 3.000 werknemers. Meer dan 50% van de omzet wordt gerealiseerd buiten Nederland. Onder de VIGEF leden is er sprake van een licht dalende markt als gevolg van onder meer veranderende voedingspatronen en ontwikkelingen als kant-en-klaar maaltijden.

Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering in de branche is gericht op het lang houdbaar maken van groenten en fruit waarbij tal van technieken worden ingezet zoals steriliseren, diepvriezen, drogen, fermenteren, konfijten, inleggen, met suiker conserveren, etc. De grondstoffen worden voor het grootste deel in het binnenland geteeld, de afzet speelt zich echter af op een Europese of soms mondiale markt. Producten betreffen verwerkte en diepgevroren groenten, fruit en champignons, tafelzuren, gedroogde groenten en fruit, zuurkool, tomatenproducten, zilveruien, vruchtenconserven, jams en geleien, gekonfijte vruchten, grondstoffen voor vruchtensappen.

Het energiegebruik in de sector betreft zowel gas als elektriciteit, maar de inzet daarvan is sterk afhankelijk van het type proces. Zo wordt voor steriliseren met name gas ingezet en voor invriezen met name elektriciteit. Het volgende figuur geeft de energieconsumptie in de sector weer zoals door RVO.nl gerapporteerd in de monitoring Meerjarenaafspraken Energie Efficiency¹.

¹ MJA3-Sectorrapport 2014 Groente- en fruitverwerkende industrie

Figuur 1. Jaarlijks energiegebruik MJA leden VIGEF (bron RVO.nl)

Kansen voor flexibiliteit

Binnen de VIGEF zijn er diverse kansen om in te springen op de toenemende vraag naar flexibiliteit. Deze kansen liggen er vandaag de dag al in de opslag in vrieshuizen en op termijn mogelijk in het invriesproces en in verhitingsprocessen.

- Diepvriesopslag beschikt over enige flexibiliteit in de bewaartemperatuur. Het maakt voor de kwaliteit van diepgevroren producten namelijk niet veel uit of er tijdelijk een graad temperatuurschommeling ontstaat. Dit biedt beheerders van diepvriesopslag de mogelijkheid om de koelinstallaties met name aan te zetten wanneer de stroomprijs laag is. Een enkel VIGEF lid doet dit vandaag de dag al middels inkoop van stroom op de day-ahead markt, maar er lijken weinig belemmeringen om dit ook op bijvoorbeeld de onbalansmarkt te doen.
- Invriezen: zodra de oogst van het land wordt gehaald, is het zaak deze zo snel mogelijk in te vriezen. Het is echter goed denkbaar dat er een positieve business case ontstaat voor het tijdelijk bufferen van koude in het invriesproces. Dit vergt echter een investering in buffercapaciteit en mogelijk in groter koelvermogen. De verwachting is dat dit pas ingang zal vinden bij grotere prijsfluctuaties op de onbalansmarkt en zodra de sector meer ervaring heeft opgedaan met inkoop op de korte termijn elektriciteitsmarkten bij diepvriesopslag.
- Verhitte: wij verwachten op de lange termijn een business case voor verhitingsprocessen middels elektriciteit. Deze ontwikkeling vergt naast investeringen ook grotere schommelingen in de korte termijn elektriciteitsprijs en wordt dan ook pas voor het volgende decennium voorzien.

Contact

Interesse om ook kansen te verzilveren voor een meer flexibel elektriciteitsstelsel? Voor informatie over MJA-SPIDeR of industriële demand response kunt u contact opnemen met Menno Chang.

Movares
Menno Chang
T: 06 5395 1871
E: menno.chang@movares.nl